

válik. A nyelvemlék olvasatát előszó és bevezetés, magyarázó jegyzetsor, valamint a nyelvjárási jellemzők áttekintésével induló bőséges szójegyzék és a nyelvemlék zárt *ë*-zésének rendszerét részletesen bemutató függelék egészíti ki. A szerkesztők e munkával is felhívják a figyelmet nyelvemlékeink alapos megismerésének és feldolgozásának fontosságára.”

KOVÁCS LÁSZLÓ:

A VALLÁSTIPRÓ — MINIDRÁMA —

(Történik a kommunista önkényuralom idején)

A krisztus-szakállas

RIKKANCS: (aluljáró bejáratánál, kezében újságok, kiabál) Szenzáció! Óriási szenzáció! Jézus Krisztus az EMKE aluljáróban! Szenzáció!

PAP: (pénzt kotor elő) Kérek egy újságot!

RIKKANCS: Nem az újságban. Ott lenn az aluljáróban. Az aluljáróban a szenzáció!

PAP: (rohan, nyakát nyújtogatja, megtorpan) Ott van... Igen, Ő az... Farmerban... (számol) Egy, kettő, három... tizenegy rongyos... Az apostolok... (törtet)

RIPORTER I.: (kezében tábla: „Esti Hírlap”, összeütközik a pappal) Szabad! Szabad! Itt az Esti Hírlap munkatársa!

RIPORTER II.: (magnó, mikrofon, kaiapján felirat: „Magyar Rádió”, nekimegy a papnak) Elnézést! Elnézést! Uram, ne tolakodjék, én a Magyar Rádiótól vagyok!

PAP: (ingerülten) Ki tolakszik? Mag^o jött nekem.

TÉVÉS I.I.L: (kamera, kábelek, egyik a pap elé áll a kábelt húzva) Vigyázat!

PAP: (félrelöki) Engedjen!

TÉVÉS II.: (odaszól társának) Halló, Jack, nem tudod ki ez az ürge? Széttépi a tyúkbeleinket!

PAP: (nekitámad) Ha tudni akarja, pap vagyok! És így is több közöm van Jézushoz, mint maguknak. Engedjen! (áttörve a tömegen Jézushoz és a tanítványok elé kerül)

A TIZENEGY: (szorosan egymás mellett, nézelődnek, hol Jézusra, hol a tömegre figyelnek)

JÉZUS: (megköszörüli torkát, tüzesen szól) Folytatom... Boldogok vagytok, ha miattam szidalmaznak és üldöznek titeket, és hazudozva minden rosszat fognak rátok...

PAP: (a lendülettől Jézusnak esik) Bocsánat, Mester!

JÉZUS: (elhallgat, felállítja a papot, ránéz) Mit akarsz?

PAP: (hebeg) Hogy mit akarok? Mit is akarok?

(hirtelen) Tudom már. Gyere, gyere velem. Éppen jókor jöttél. Gyere a templomba, ott a helyed. A püspök úr nagy ünnepi misét celebrál. Rengetegen lesznek ott. Mind a te híveid. Gyere! (próbálja kivonszolni a tömegeből, a feljáró felé)

JÉZUS: (könnyedén kiszabadítja karját a pap markából) Várj! (tagolva) Mi az, hogy templom?

Mi az, hogy templom?

PAP: (döbbenet néz rá) Mester, hát nem tudod? (magyaráz) Gondolj csak vissza a jeruzsálemi templomra. Olyan. A főváros legnagyobb temploma. A Bazilika. Öt zajlanak az országos ünnepek, főpapi misék...

JÉZUS: (közbevág) Nem megyek.

A TIZENEGY: (összenéznek, némán helyeselnek) Nem megy.

EGY NŐ: (a tömegeből felszisszen) Nem megy?

EGY FÉRFI: (morogva) Mi az, hogy nem megy?

PAP: (magyarázkodva) Miért nem, Uram? Ez a templom nem Kaifásé, hanem a Te templomod. Millió van szerte a világon. Neked építették.

JÉZUS: (rámered) Én, milliomos háztulajdonos? Nekem millió házam van, akinek nem volt hová fejem lehajtani?! (villámokat szór)

PAP: (nem enged) Hiába szór villámokat a szemed. Meg kell értened! Most már meghaltál, mi több, fel is támadtál, hát megillet...

JÉZUS: (felkiált) A templom kárpitja kettéhasadt azon a Pénteken. De azt még az a számarai asszony is tudta, aki bizony nagy k... volt, hogy Lélek az Isten és Lélekben kell őt imádni...

PAP: (közbevág) Nem úgy van az, Uram! Ellentmondásba keveredsz! Hát te is jártál templomba, már tizenkét éves korodtól...

JÉZUS: (a tömeg fölé terjeszti kezét) Az emberek miatt, akikhez Atyámtól küldtettem.

EGY FÉRFI: (karján egy kisgyerekekkel bekiabál) És a templomaiddal mit csináljunk?

JÉZUS: Van lakásod?

EGY FÉRFI: Egy albérlet öt gyerekkel.

JÉZUS: Költözzetek be a házamba. Azt mondták, enyém!... Nekem nem kell. Mindig is elég volt egy konyhaasztal, hogy ezekkel (a Tizenegyre mutat) ott leülhessek... (prófétai emelkedettséggel) Bizony, bizony mondom nektek, adjátok oda a templomokat, mert ti is úgy jártok, hogy leomlik templomotok és kő kövön nem marad...

PAP: (témát vált) Mester, úgy látszik most rossz passzban vagy a templomot illetőleg, de a püspök úr...! (jelentőségteljesen) A püspök úr...!

JÉZUS: (értetlenül) Mi az, hogy püspök?

Mi az, hogy püspök?

PAP: (bámul)

EGY FIATAL: Hö... hö...

EGY NŐ: (rendreutasítón) Csend! Csend legyen!

PAP: (magához tér) Püspök! Hát nem tudod, hogy ki az? Olyan, mint Jeruzsálemben volt a főpap, (ijedten) De ne gondold rosszra. Ez a főpap nem az a főpap. Ez a főpap a Te főpapod... (órájára néz) Na nézd csak, épp most érhet oda a Bazilikához... most halad fel a lépcsőn... két oldalt ott térdepelnek a kedves hívek... és ő kezét áldásra emelve a Te keresztjeleddel áldást oszt jobbra, balra... Hát ő a püspök, az apostolutód!

A TIZENEGY: (kimeresztve a szemüket, egymásra néznek)

PÉTER: (hangosan felröhög) Hi... hi... hi... A püspök!... Ha... ha... ha...

JÉZUS: (leinti) Nyughassatok! (a papra támad) Nem kell a püspök!

PAP: (sértődötten) Bocsánat, Uram, nem jól értettem. Ez egy kicsit engem is érint. Mert mint már volt szerencsém bemutatkozni a tévés uraknak, én egy pap vagyok, a püspök úr engedelmes munkatársa. Mi végezzük a szent liturgiát és vezetjük a kedves híveket.

JÉZUS: (összevonja szemöldökét) Nem kell pap!

PAPTÁRS: (megfordul, a tömegből kifelé törtet)

PAP: (észreveszi, halkan Jézusnak) Nézd, nézd, Uram! Egy paptársam. Olyan besúgóféle. Ebből baj lesz. (Hangosan, hogy a paptárs is hallja) Fogalmazz pontosan, Uram!

PAPTÁRS: (visszafordul, de tovább megy)

PAP: (kiabál) Persze, hogy nem kell olyan főpap és olyan pap, mint az ószövetségi főpap és papság volt, de mi az újszövetség papjai vagyunk, az emberek közt Téged képviselünk, bemutatjuk a legszentebb áldozatot...

JÉZUS: (szavába vág) Nem voltam pap. Csórá ács voltam. Civil! Nem vagyok pap és nem is leszek. Elegendő volt a főpapokból és a papokból. Ok ítélték halálra, és mindig is elárulnak... Én lábmosó szolgálatakat akartam vezetőknek!

ÖREG NÉNI: (sipító hangon kiabál) És a legszentebb áldozat?!

JÉZUS: (az asszony felé) Mi az, hogy áldozat?

Mi az, hogy áldozat?

PAP: (segítségére siet az asszonynak) Majd én megmondom... A legszentebb áldozat olyan, mint a jeruzsálemi templom áldozata. De nem állatok, hanem kenyér és bor. Tudod, amit az utolsó vacsorán a kezembe vettél és meghagytad, hogy örökre ezt tegyünk a Te emlékezetedre.

JÉZUS: De mi ebben az áldozat?

PAP: (tanácstalanul) Tulajdonképpen Te vagy az áldozat a Golgotán, de a kenyér és bor színében is. És mi Téged mutatunk be a mennyei Atyának, mert a Te Tested és Véred végtelen értékű engesztelés a mi vétke-

inkért.

JÉZUS: (vérfagyasztóan felkiált) Elég!

PAP: (beleremeg, körülnéz, a tömeg is megdermed) Mester, nem vagy elég szelíd. Vérfagyasztóan kiabálsz. Kidagadnak a torkodon az erek. Nem értem ezt a nagy felháborodást.

JÉZUS: (meg sem hallva, a pap felé közelít) Szóval engem mutogattok a mennyei Atyának magatok helyett, és azt hiszitek, hogy ezzel a mutogatással megúszhatjátok önmagatok feláldozását másokért. Kígyók és viperák fajzata! Mit csináltatok ti az én Golgotámból és utolsó vacsorámból...

KOPASZ: (halkan megszólal Jézus mellett) Vallást... (hangosabban megismétli) Vallást!

PAP: (ráförmed) Maga kicsoda és mit avatkozik bele a vallási dolgokba?!

KOPASZ: Vallástörténész vagyok.

JÉZUS: (még előbbi hévvel a paphoz lép, megragadja a gallérját).

Nem vallást?

JÉZUS: (komoran elengedi, nézi a rémült papot)

KOPASZ: (feláll Jézus mellé, nagyon intelligensen, halkan magyarázni kezd) Kérem, a vallás komplex társadalmi jelenség, amelyben az emberek egy csoportja kapcsolatot létesít valóságosnak, az ember sorsára döntő hatással levőnek vélt természetfeletti erőkkel vagy hatalmakkal, hogy velük szembeni függését kifejezze és egyszersmind befolyásolja azokat... Más szóval a vallás nem más, mint az a jelenség, amelyben az ember elismeri Istentől való függését belsőleg (hittel) és külsőleg (szertartásokkal, áldozatokkal), azzal a céllal, hogy az istenség jóindulatát megnyerje és a segítségével megkapja...

JÉZUS: (átveszi a szót) Amit meg én hoztam, éppen ellenkezője ennek! Testvér, (a Kopaszra néz) a te szavaiddal fogalmazok. Amit én hoztam, az az a jelenség, melyben az ember megismeri és elismeri az Istent olyannak, amilyennek bemutattam, azzal a céllal ismerve el, hogy az Isten erejében ő cselekedjék, jóindulattal fordulva embertestvérei felé, és ő segítsen rajtuk...

KOPASZ: (bólogat) Nagyon helyes. Csak megismétlem röviden: a vallásos ember hite arra megy ki, hogy az Istent manipulálja és az Istent mozgósítsa a cselekvésre... Ha pedig jól értettem Önt (Jézusra néz elismerően), Ön, mármint Jézus — ahogy itt többen állították —, Ön egy olyan hitet képvisel, mely tulajdonképpen nem vallás, ugyanis arra szolgál, hogy az ember megismerve az Istent, önmagát mozgósítsa a cselekvésre... az embertársak segítségére. Nekem ez nagyon szimpatikus!!

A TIZENEGY: (az aluljáró bejárata felé figyelnek, majd szorosan körülveszik Jézust)

PAP: (tömeggel együtt a lejáró felé néz)

RENDŐR I. H., PAPTÁRS: (megjelennek, a tömeg utat nyit, közelítenek Jézushoz)

PAP: (íjedten a túlsó kijárat felé néz) Istenem! Két rendőr... És a paptestvérem! (Jézusra nem nézve kifelé tágit a többiekkel együtt, a kijáratból visszanéz)

RENDŐR I.: (mutatja, hogy a személyi igazolványt kéri)

JÉZUS: (int, hogy nincs) RENDŐR n.: (papírt mutat föl és bilincset vesz elő)

JÉZUS (mosolyog és odanyújtja a kezét)

A TIZENEGY: (egy mozdulattal nyújtja a bilincs felé a kezét, hogy őket is bilincseljék össze)

PAP: (el)

(Fönt a Bazilika főpapi ülőhelye és az olvasóállvány látható a püspökkel és asz- szisztenciájával, ide érkezik a pap)

TITKÁR: (egy cédulát nyújt át a széken ülő püspöknek)

PÜSPÖK: (fehér kesztyűs, aranygyűrűs ujjai közt fogja a cetlit, tüzetesen elolvassa a szent csend alatt, majd az ambóhoz megy, kitárt kézzel imádkozza a könyörgést, némajátékban, majd a cetlit kezében tartva szólani kegyeskedik) Krisztusban kedves Híveim! Mint hírt kaptam arról, amiről majd ti is hallani fogtok bizonyára, az EMKE aluljáróban egy huligán banda tűnt fel. A bandavezér a visszatért Krisztusnak adta ki magát, és az egyház és az állam ellen bujtogatott. Ezért a hatóságok letartóztatták... Nektek, akiket megzavarhat hitetekben az ilyen esemény, most a mi Urunk Jézus Krisztust idézem: „Vigyázzatok, hogy senki félre ne vezessen titeket! Sokan jönnek majd az én nevemben, s azt mondják: Én vagyok a Krisztus.... Ti ne higgyetek nekik!... ” Most pedig fogadjátok főpapi áldásomat.

TITKÁR: (az infulát a püspök fejére teszi, megigazítja a bojtokat)

PÜSPÖK: (énekli) Áldjon meg titeket a mindenható Isten, az Atya, a Fiú és a Szentlélek.

PAP: (tétovázik, majd hangosan énekli) Ámen...

MÁTÉ-TÓTH ANDRÁS

SAJÁT VÉLEMÉNY – ESÉLYTELEN?

Tavaszig a migrációtól zengett a sajtó, azóta szünet nélkül a vírusról zeng. S bár Magyarországon jól alakulnak a számok, a lakosság agyát a vírus-téma úgy átmosta, hogy nem lehet másról beszélni. Miközben a fertőzötteket és a fertőzés-gyanúsakat karanténba zárják, a gondolkodásban és az eszmecesterékben nincsen vírusmentes övezet. Mit tehet az egyszerű maszkviselő a vírustéma totális diktatúrájával szemben?

– Mondja, Kovács elvtárs, magának mi a véleménye a parizer áráról?

– Nem tudom, kérem, még nem olvastam a mai Népszabadságot.

A vírus-járvány a politika teremtménye. Nem a vírus maga, mert annak létezését, terjedését, jellegzetességeit világszínvonalú laboratóriumok és igazolt matematikai eljárások igazolták. A vírussal kapcsolatos információk, s még inkább a járvánnyal kapcsolatos döntések a politika termékei. A világ különböző országainak politikusai egymásnak sokszor ellentmondóan, de saját politikai célkitűzéseiknek megfelelően nyilatkoznak, döntenek, intézkednek. Felfogásaik és határozataik következményeit is ugyanúgy és ugyanarra használják – saját politikai céljaikra. Ez a politika vaslogikája, nem újdonság és talán kivetnivaló sincsen benne.

A járvány politikai logikája azonos a kormánypártoknál és az ellenzéknél. A különbség nem a politikai logikában van, hanem a politikai célokban. Amikor az USA elnöke a maszk viselése ellen kampányolt, az éppúgy az éppen folyó választási kampány érdekeit szolgálta, amint a másik oldal ellenkező véleménye is. Amikor uniós politikusok a védekezés uniós szabályozása mellett érvelnek, az ugyanazt a politikai célt szolgálja, mint amikor a menekültkérdésben érveltek az uniós jogkörök kiterjesztése mellett. Akik pedig a nemzeti illetékesség sérthetlenségét hangsúlyozzák, ugyanazt mondják a járványra vonatkoztatva, amit korábban mondtak a menekültválságra vonatkozóan. Végző soron hátra dőlhetünk, nem kell meglepetésekre számítanunk: minden szereplő mondja a magáét. Az üzenet azonos, csak az apropó változik. Akár unottan legyinthetnénk is. Ám a rendszerben van egy zavaró tényező: az ember, aki megfertőződik, aki kap vagy nem kap megfelelő ellátást, aki kap vagy nem kap megbízható tájékoztatást, aki kap vagy nem kap támogatást. Akinek korlátozzák a mozgását, akinek bezárják az üzletét, akinek fizetnie kell a tesztekért. És nem utolsó sorban, akinek joga van kérdezni, érteni és nem érteni, elfogadni és ellenállni. Oda navigálódott a világ, hogy miközben a politikában – minden oldalon – a politikai érdekek állnak az előtérben, addig az ember számára saját maga áll az